

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเพื่อสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มีผู้ทำการวิจัยไว้บ้าง ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศ และรายงานการวิจัยในต่างประเทศและสรุปในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเพื่อสุขภาพเท่านั้น ดังผลการวิจัยต่อไปนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

เจลา เพียรชอบ (2529) ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาการดูแลสุขภาพตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดูแลสุขภาพตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามตัวแปรเพศของนักเรียนและสังกัดของโรงเรียน โดยใช้แบบสอบถามกับตัวอย่างประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 600 คนเป็นนักเรียนชาย 300 คน นักเรียนหญิง 300 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนดูแลสุขภาพตนเองในสิ่งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ดีมากในเรื่อง การอ่านฉลากก่อนใช้ยา การรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรค มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ดีในเรื่องต่อไปนี้เป็น การล้างผลไม้สดก่อนกิน การเลือกซื้ออาหาร การป้องกันท้องผูก การคำนึงถึงความสะอาดและคุณค่าของอาหารก่อนซื้อ การเจ็บป่วย การกินอาหารใส่สี และอาหารหมักดอง ส่วนที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ได้แก่ เรื่อง การอมทอพี การดื่มน้ำอัดลม การให้หมอพันตรวจฟันปีละครั้ง และพบว่าดูแลสุขภาพตนเองของนักเรียนหญิงและนักเรียนชายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีการดูแลสุขภาพตนเองดีกว่านักเรียนชายในเรื่อง การอ่านฉลากก่อนใช้ยา การรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรค การล้างผลไม้สดก่อนกิน การเลือก

ซื้ออาหาร และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างสังกัดโรงเรียน พบว่า แตกต่างกันในเรื่องการป้องกันท้องผูก การกินอาหารใส่สี และการดื่มน้ำอัดลม

นางลักษณ์ พงศ์พิสุทธิ (2529) ทำการวิจัยเรื่อง "ผลของการวิจารณ์ผลิตภัณฑ์โฆษณาทางโทรทัศน์ของผู้ใหญ่ที่มีต่อการเลือกชนิดอาหารของเด็ก" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการวิจารณ์ผลิตภัณฑ์โฆษณาทางโทรทัศน์ของผู้ใหญ่ที่มีต่อการเลือกชนิดอาหารของเด็ก กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนจำนวน 37 คน เป็นนักเรียนชาย 22 คน นักเรียนหญิง 15 คน อายุเฉลี่ย 7.7 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2528 ของโรงเรียนมินบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย เครื่องรับโทรทัศน์สี เครื่องเล่นวีดีโอเทป เทปบันทึกภาพยนตร์การ์ตูนซึ่งมีโฆษณาผลิตภัณฑ์อาหารที่มีน้ำตาล 2 เรื่องคั่นอยู่ ชนิดอาหารที่นำมาให้นักเรียนเลือกคือผลิตภัณฑ์อาหารที่มีน้ำตาลชนิดต่าง ๆ และผลไม้ และห้องทดลอง 2 ห้อง คือห้องสำหรับให้นักเรียนดูเทปบันทึกภาพและห้องสำหรับให้นักเรียนเลือกอาหาร การออกแบบการวิจัยเพื่อควบคุมตัวแปรได้จำแนกกลุ่มตัวอย่าง เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองที่ 1 ซึ่งเป็นนักเรียนที่ไม่เลือกผลิตภัณฑ์อาหารที่มีน้ำตาลที่โฆษณาทางโทรทัศน์ที่ใช้ทดลองทั้ง 2 กลุ่ม และกลุ่มทดลองที่ 2 เป็นนักเรียนที่เลือกผลิตภัณฑ์อาหารที่มีน้ำตาลที่โฆษณาทางโทรทัศน์ที่ใช้ทดลองอยู่แล้ว การทดลองกระทำเป็นสองขั้นตอน ในขั้นแรกนักเรียนทุกกลุ่มดูภาพยนตร์การ์ตูนสลับโฆษณาเป็นเวลา 1 สัปดาห์ วันสุดท้ายของสัปดาห์จึงเก็บข้อมูลขั้นตอนที่ 2 ไล่ตัวแปร คือ การวิจารณ์ผลิตภัณฑ์โฆษณาทางโทรทัศน์ของผู้ใหญ่เฉพาะในกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การโฆษณาผลิตภัณฑ์อาหารที่มีน้ำตาลทางโทรทัศน์มีอิทธิพลจูงใจต่อพฤติกรรมการเลือกชนิดอาหารของเด็ก และการวิจารณ์ผลิตภัณฑ์ทางโทรทัศน์ของผู้ใหญ่มีอิทธิพลต่อการลดพฤติกรรมการเลือกอาหารที่มีน้ำตาล

พิมพ์ ยศแก้ว (2530) ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเทศบาล เขตการศึกษา 8" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเทศบาล เขตการศึกษา 8 และเปรียบเทียบความรู้

ทัศนคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามตัวแปรเพศ และใช้แบบสอบถามกับตัวอย่างประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียน เทศบาล 22 โรงเรียน ในเขตการศึกษา 8 จำนวน 400 คน เป็นเพศชาย 200 คน เพศหญิง 200 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภค อยู่ในระดับค่อนข้างดี นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคดีกว่านักเรียนชาย ในด้าน ทัศนคติ พบว่า นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคอยู่ในระดับดี นักเรียนชายและนักเรียน หญิงมีทัศนคติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการปฏิบัติพบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคอยู่ในระดับดี นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการ ปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียน หญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคดีกว่านักเรียนชาย ในเรื่อง การไม่รับประทานยาชุด การใช้พลาสติกใส่อาหาร การรับประทานอาหารที่ใส่สี และการซื้อสินค้าตามคำโฆษณาใน หนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์

สุภาภรณ์ โรจนรังสีธรรม (2530) ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเรื่องความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียน มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร และเพื่อ เปรียบเทียบความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ตามตัวแปรเพศ และใช้แบบสอบถามกับตัวอย่างประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 จำนวน 400 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษา กรุงเทพมหานคร 14 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้ในระดับปานกลาง ซึ่งนักเรียนมี ความรู้น้อยในเรื่องอุปสรรคในการปรับปรุงส่งเสริมบริการสุขภาพของรัฐ อาหารที่กระทรวง สาธารณสุขไม่ได้ประกาศควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน บุคคลที่ไม่ควรรับประทานผงชูรส นักเรียน ชายและนักเรียนหญิงมีความรู้ไม่แตกต่างกัน ในด้านทัศนคติ พบว่า นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับ สุขภาพผู้บริโภคอยู่ในเกณฑ์ดี นักเรียนมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยนักเรียนหญิงมีทัศนคติตักว่านักเรียนชาย ในด้านการปฏิบัติพบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคอยู่ในเกณฑ์ดี นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิริศจี ศิริบุญ (2531) ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามตัวแปรเพศและเขตที่ตั้งของโรงเรียน และใช้แบบสอบถามกับตัวอย่างประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 480 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับดี นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงและนักเรียนในโรงเรียนในเขตกับนักเรียนนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล มีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านทัศนคติ พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ระดับดี นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนในโรงเรียนในเขตกับนอกเขตเทศบาลมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการปฏิบัติพบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับดี นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนในโรงเรียนในเขตกับนอกเขตเทศบาลมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ช่อเพชร บุรณศิริรักษ์ (2532) ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้เรื่องวัตถุดิบอาหารและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความรู้เรื่องวัตถุดิบอาหาร และการนำความรู้เรื่องวัตถุดิบอาหารไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยเปรียบเทียบตามตัวแปรเพศ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพผู้ปกครอง และแหล่งข่าวสารความรู้เรื่องวัตถุดิบ

เจ็ปนในอาหาร และเพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องวัตถุเจ็ปนในอาหารและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และใช้แบบทดสอบความรู้เรื่องวัตถุเจ็ปนในอาหารและแบบวัดความสามารถในการนำความรู้เรื่องวัตถุเจ็ปนในอาหารไปใช้ในชีวิตประจำวัน กับตัวอย่างประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 391 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้เรื่องวัตถุเจ็ปนในอาหารและมีการนำความรู้วัตถุเจ็ปนในอาหารไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้เรื่องวัตถุเจ็ปนในอาหารต่างกัน นักเรียนที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ อาชีพของผู้ปกครองและแหล่งข่าวสารความรู้เรื่องวัตถุเจ็ปนในอาหาร มีความรู้เรื่องวัตถุเจ็ปนในอาหารและการนำความรู้เรื่องวัตถุเจ็ปนในอาหารไปใช้ในชีวิตประจำวันไม่แตกต่างกัน ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีการนำความรู้เรื่องวัตถุเจ็ปนในอาหารมีความสัมพันธ์กับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน

พนอ ทิพย์พิมลรัตน์ (2534) ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเรื่องสารเคมีในอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเปรียบเทียบความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเรื่องสารเคมีในอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร โดยใช้แบบสอบถามกับตัวอย่างประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 379 คน เป็นชาย 195 คน หญิง 184 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีอยู่รู้อยู่ในระดับพอใช้ เจตคติอยู่ในระดับดี มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ ระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีความรู้ และการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ในด้านเจตคติมีความแตกต่างกันที่ระดับ .01 โดยนักเรียนหญิงมีเจตคติดีกว่านักเรียนชาย สำหรับแหล่งข่าวสารที่แตกต่างกัน ทำให้นักเรียนมีความรู้แตกต่างกัน โดยนักเรียนที่มีแหล่งข่าวสารประเภทวิทยุ โทรทัศน์มีความรู้แตกต่างจากกลุ่มอื่น ส่วนด้านเจตคติและการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

สุพรรณิ ปานเจริญ (2534) ทำการวิจัยเรื่อง "ค่านิยมทางสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบค่านิยมทางสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามตัวแปรเพศ เขตที่ตั้งของโรงเรียนและการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพ โดยใช้แบบสอบถามกับตัวอย่างประชากรได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 720 คน เป็นนักเรียนชาย 360 คน นักเรียนหญิง 360 คน ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ พบว่า นักเรียนมีค่านิยมทางสุขภาพด้านการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพอยู่ในระดับสูง โดยมีค่านิยมสูงมากในเรื่อง การไปหาหมอเดือน หมอไสยศาสตร์ หรือพระทำการรักษาเมื่อเจ็บป่วย นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีค่านิยมทางสุขภาพด้านการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพแตกต่างกัน โดยนักเรียนหญิงมีค่านิยมทางสุขภาพสูงกว่านักเรียนชาย นักเรียนในโรงเรียนในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีค่านิยมด้านสุขภาพแตกต่างกัน โดยนักเรียนในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีค่านิยมทางสุขภาพสูงกว่า และระหว่างนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับสุขภาพกับนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับสุขภาพมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพแตกต่างกัน โดยนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับสุขภาพมีค่านิยมทางสุขภาพสูงกว่านักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับสุขภาพ

สำเรีง วงษ์เฟือก (2536) ทำการวิจัยเรื่อง "ความเชื่อในเรื่องสุขภาพและสุขปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบความเชื่อในเรื่องของสุขภาพและสุขปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง และใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างประชากร คือ นักเรียนชายจำนวน 268 คน นักเรียนหญิง จำนวน 232 คน รวมทั้งสิ้น 500 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความเชื่อในเรื่องการบริโภคอาหารอยู่ในระดับถูกต้องมาก โดยนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความเชื่อในเรื่องการบริโภคอาหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ โรคทางเดินอาหารป้องกันได้ถ้าดื่มน้ำสุก โดยนักเรียนหญิงมีความเชื่อถูกต้องมากกว่านักเรียนชาย ในด้านการปฏิบัติในการบริโภคอาหาร พบว่า นักเรียนมีสุขปฏิบัติ

ในการบริโภคอาหารอยู่ในระดับดี โดยนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติในการบริโภคอาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องการรับประทานอาหารที่ปรุงสุกและสะอาด และการรับประทานอาหารที่ใส่สีสังเคราะห์ โดยนักเรียนหญิงมีสุขปฏิบัติในการบริโภคอาหารดีกว่านักเรียนชาย

แจ่มจันทร์ พลหาราช (2537) ทำการวิจัยเรื่อง "การดูแลสุขภาพของผู้นำนักเรียนฝ่ายส่งเสริมอนามัย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดูแลสุขภาพตนเองของผู้นำนักเรียนฝ่ายส่งเสริมอนามัย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหารตามตัวแปรเพศ ระดับผลการเรียนของนักเรียน ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครอง โดยใช้แบบสอบถามกับตัวอย่างประชากร คือ ผู้นำนักเรียนฝ่ายส่งเสริมอนามัย ปีการศึกษา 2536 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 350 คน เป็นนักเรียนชาย 156 คน นักเรียนหญิง 194 คน ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพพบว่า ผู้นำนักเรียนฝ่ายส่งเสริมอนามัยมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง เรื่องการรับประทานอาหารและการใช้บริการสาธารณสุขในชุมชนอยู่ในระดับพอใช้ ผู้นำนักเรียนฝ่ายส่งเสริมอนามัยที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองเรื่อง การรับประทานอาหารและสมุนไพรไม่แตกต่างกัน

สุดาวรรณ จันทร์มิตร (2538) ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติในภาคกลาง" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคกลาง และเพื่อเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนตามตัวแปรที่ตั้งของโรงเรียนและใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 500 คน เป็นนักเรียนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล 250 คน และนักเรียนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล 250 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความรู้

เกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนมีความรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ในเรื่อง อาหารที่ช่วยให้เจริญเติบโต อาหารที่ช่วยให้กระดูกและฟันแข็งแรง อาหารหญิงหลังคลอด ประโยชน์ของผักและผลไม้ที่มีสีเหลือง ปริมาณของน้ำที่ร่างกายต้องการในหนึ่งวัน อาหารที่มีบอเรียซ์ และพบว่านักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีความรู้ดีกว่านักเรียนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล ในด้านทัศนคติพบว่านักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับบริโภคอาหารอยู่ในระดับดี ระหว่างนักเรียนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล และนักเรียนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตสุขาภิบาล มีทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารไม่แตกต่างกัน ในด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารพบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับดี โดยนักเรียนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลและนักเรียนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีการปฏิบัติในการรับประทานอาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีการปฏิบัติในการรับประทานอาหารดีกว่านักเรียนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

ทอมป์สัน (Thompson, 1964 อ้างจาก พิมพ์ ยศแก้ว, 2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การยอมรับเกี่ยวกับการโฆษณาทางโทรทัศน์ของเด็กและความสัมพันธ์ระหว่างการดูโทรทัศน์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน" (Children's acceptance of television advertising and the relation of televising to school achievement) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนเกรด 3 ซึ่งคัดเลือกจากโรงเรียนในชุมชนของรัฐเพนซิลเวเนียตอนกลาง จำนวน 100 คน มีอายุเฉลี่ย 8.6 ปี I.Q. โดยเฉลี่ย 102.5 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ 3.2 ใช้วิธีการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ การยอมรับเหตุผลจากการโฆษณาทางด้านธุรกิจการค้าทางวิทยุโทรทัศน์ และการใช้ผลิตภัณฑ์จากการโฆษณา ผลการการศึกษาพบว่า เด็กมีแนวโน้มที่จะยอมรับเหตุผลจากการ

โฆษณาทางด้านธุรกิจการค้าทางโทรทัศน์ ถึงแม้ว่าเหตุผลดังกล่าวจะไม่เหมาะสมและพอเพียง สำหรับการยอมรับของเขา โดยมีคะแนนเฉลี่ย 15.31 (จากสเกล 3-21) และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างความสัมพันธ์ของการใช้ผลิตภัณฑ์จากการโฆษณากับระดับสติปัญญา สถานะภาพทางสังคม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก แต่มีความสัมพันธ์กับจำนวนชั่วโมงในการดูโทรทัศน์กับการใช้ผลิตภัณฑ์จากการโฆษณา โดยพบว่า ประสิทธิภาพของการโฆษณาทางโทรทัศน์ที่กระทำซ้ำบ่อย ๆ มีอิทธิพลต่อเด็กในการซื้อหรือต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ ส่วนระดับสติปัญญา สถานะภาพทางสังคม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีอิทธิพลต่อการซื้อ หรือต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ของเด็ก

ฟิชแมน (Fishman, 1985) ทำการวิจัยเรื่อง "การสอนเด็กในเรื่องการเลือกซื้ออาหารและสิ่งแวดล้อมทางด้านอาหาร : การศึกษาสำรวจ" (Teaching children about food purchasing and ecology : An exploratory study) โดยการสอนเด็กให้รู้จักเลือกอาหารที่ถูกต้องเหมาะสม และพยายามให้เด็กรู้จักกำหนดอาหารและพิจารณาอาหารเหล่านั้นด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนเกรด 5 ที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง จำนวน 94 คน ใช้วิธีการสอนซึ่งการประยุกต์มาจากพฤติกรรมก่อนการเลือกซื้อและทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม และทดสอบเด็กโดยใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมก่อนและระหว่างเลือกซื้ออาหาร และกิจกรรมทางการศึกษา ผลปรากฏว่า เด็กส่วนมากซื้ออาหารมากกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์ และสามารถซื้ออาหารทั้งที่เป็นส่วนของตนเองและเลือกซื้อให้บุคคลอื่นได้ รวมทั้งมีการพิจารณาอาหารก่อนที่จะเลือกซื้อ จากผลของการศึกษาได้เสนอแนะไว้ว่า เด็กต้องการความรู้เพิ่มเติมในเรื่องการเลือกซื้ออาหารและสิ่งแวดล้อมทางด้านอาหาร และต้องการที่จะพัฒนาทักษะในเรื่องการพิจารณาและการเลือกซื้ออาหาร

บรีสซีส (Breazeale, 1985) ทำการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับอาหารและโภชนาการ" (Development of concepts about food and nutrition) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องอาหารและโภชนาการของเด็กและวัยรุ่นและศึกษาว่าความคิดรวบยอดนี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามอายุหรือไม่ กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักเรียนจากโรงเรียนแถบอ่าวซานฟรานซิสโก จำนวน 37 โรงเรียน แยกเป็นนักเรียนอนุบาล นักเรียนเกรด 5 นักเรียนเกรด 10 กลุ่มละ 30 คน รวม 90 คน เป็นชาย 45 คน หญิง 45 คน วิจัยดำเนินการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างจัดแบ่งประเภทรูปภาพอาหาร จำนวน 46 รูป โดยแบ่งเป็นประเภทอาหารที่ชอบ อาหารที่ไม่ชอบ อาหารที่คิดว่าดี อาหารที่คิดว่าไม่ดีสำหรับตัวนักเรียนเอง อาหารที่ทำให้อ้วน พร้อมทั้งให้เหตุผลในการแยกประเภทอาหาร โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า การจัดแบ่งประเภทอาหารมีความแตกต่างกันตามอายุ ระดับชั้นไม่ใช่ตัวแปรสำคัญที่ให้เหตุผลในการเลือกอาหารแตกต่างกัน

พีร์ซซีโอ (Peracchio, 1990) ทำการวิจัยเรื่อง "เด็กวัยรุ่นมีการเรียนรู้เพื่อเป็นผู้บริโภคอย่างไร กระบวนการใช้บทความในการสอน" (How do young children learn to be consumers a script processing approach) วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อทดสอบกระบวนการใช้บทความเพื่อให้เด็กวัยรุ่นได้รับความรู้ และทำให้เด็กวัยรุ่นได้เรียนรู้และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริโภค โดยเริ่มจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และมีการทดลอง 2 ครั้ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กวัยรุ่นจะมีการรับข่าวสารได้อย่างไร เป็นแบบรายงานโดยเน้นการทดลองเพื่อทดสอบกระบวนการในการรับข่าวสารเกี่ยวกับการบริโภคสินค้าที่ไม่มีความคุ้นเคย พบว่าการปฏิบัติของเด็กวัยรุ่นต่อการบริโภคจะวัดผลได้สัมพันธ์กันเมื่อมีอายุมากขึ้น การทดลองครั้งที่ 2 ทดสอบลักษณะอื่นที่มีผลกระทบต่อกรบริโภค พบว่าหลังจากเปิดโอกาสให้เด็กวัยรุ่นได้มีการเลือกชื่อหลาย ๆ ครั้ง ทำให้เขาแสดงจุดมุ่งหมายในการซื้อได้อย่างชัดเจนและเป็นการเริ่มต้นเพื่อการบริโภคครั้งต่อไป และที่สำคัญคือจะแสดงให้เห็นถึงการตอบสนองต่อสื่อ ซึ่งเด็กวัยรุ่นจะไม่มีการพัฒนาด้านการบริโภคนอกจากได้เห็นรูปแบบที่เป็นรูปธรรม และมีการตอบสนองที่สัมพันธ์กับวัตถุหรือรูปภาพ

ซอนเนนเบิร์ก (Sonnenberg, 1991) ทำการวิจัยเรื่อง "ผลกระทบของเชื้อชาติฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมและอายุ ต่อทัศนคติในการกินอาหารของนักเรียน" (The impact of ethnicity, socioeconomic status, and age on the eating attitudes of school-aged children) โดยมีสมมุติฐานการวิจัยว่า ทัศนคติในการกินของเด็กประถม-

ศึกษามีความสัมพันธ์กับภูมิหลังทางเชื้อชาติ และฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมและความสัมพันธ์นี้จะมีอิทธิพลในเด็กมากขึ้นเมื่ออายุเพิ่มขึ้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน 238 คน ตั้งแต่เกรด 1 ถึงเกรด 6 เป็น 1 ใน 3 ของโรงเรียนประถมที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีเชื้อชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันมีทัศนคติในการกินอาหารไม่แตกต่างกัน และพบว่าเชื้อชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และอายุมีความสัมพันธ์กัน โดยจะมีอิทธิพลต่อการกินอาหารมากขึ้นเมื่อเด็กมีอายุเพิ่มขึ้น

ครอฟอร์ด (Crawford, 1992) ทำการวิจัยเรื่อง "ผลกระทบของเพื่อนที่มีต่อเด็กก่อนวัยรุ่นหญิงจากสื่อสิ่งพิมพ์" (The impact of chum relationships among preadolescent females in the printed media) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการโฆษณาชวนเชื่อในรูปแบบของเพื่อนชวนเพื่อนในสื่อสิ่งพิมพ์ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อของเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเด็กอายุ 8-11 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุที่มีการคบเพื่อน วิธีการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือการโฆษณาโดยใช้ลักษณะของเพื่อน การโฆษณาโดยใช้บุคคลและการโฆษณาโดยใช้สินค้า ซึ่งแบ่งเป็นสินค้า 6 ชนิด คือสินค้าที่มีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวันได้แก่ ยาสีฟัน เลื่อนอก รองเท้าวิ่ง และสินค้าที่ไม่จำเป็นต่อชีวิตประจำวันคือ ธัญพืช มันฝรั่ง สเก็ท ผลการวิจัย พบว่า การโฆษณาที่ได้รับการตอบสนองจากเด็กก่อนวัยรุ่นมากที่สุดคือ การโฆษณาโดยใช้ลักษณะของเพื่อน สำหรับเด็กผู้หญิงที่ไม่มีเพื่อนจะมีทัศนคติต่อการใช้บุคคลในการโฆษณาสินค้าที่จำเป็นและไม่จำเป็นต่อชีวิตประจำวันอยู่ในระดับสูงในการเลือกซื้อสินค้ามีผลกระทบต่อทัศนคติจากการโฆษณาสินค้าและชนิดของสินค้า และผลการวิจัยพบว่า แนวคิดที่ใช้ลักษณะของเพื่อนในสื่อสิ่งพิมพ์มีอิทธิพลต่อทัศนคติของเด็กก่อนวัยรุ่นและพฤติกรรมการเลือกซื้อของเด็กวัยรุ่น

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยพบว่า นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความรู้เรื่องการบริโภคไม่แตก

ต่างกัน แต่นักเรียนในเขตเมืองมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคดีกว่านักเรียนนอกเขตเมือง สำหรับแหล่งข่าวสารจากวิทยุหรือโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อความรู้ของนักเรียน อาชีพของผู้ปกครองที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับความรู้และการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนแตกต่างกัน ในด้านความเชื่อหรือทัศนคติพบว่า นักเรียนมีทัศนคติอยู่ในระดับดี นักเรียนหญิงมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคดีกว่านักเรียนชาย และนักเรียนในเขตเมืองกับนักเรียนนอกเขตเมืองมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคไม่แตกต่างกัน ในด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคพบว่านักเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอยู่ในระดับดี ซึ่งนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคดีกว่านักเรียนชายและนักเรียนในเขตเมืองมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคดีกว่านักเรียนนอกเขตเมือง นอกจากนี้พบว่าการโฆษณาผลิตภัณฑ์อาหารทางโทรทัศน์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกชนิดของอาหาร แต่การวิจารณ์ผลิตภัณฑ์ของผู้ใหญ่มีผลต่อการลดพฤติกรรมการเลือกอาหารที่มีน้ำตาลของเด็ก

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศพบว่า การให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกซื้ออาหารและการใช้สื่อที่เป็นวัตถุหรือรูปภาพ จะทำให้นักเรียนมีความรู้และการพัฒนาด้านการบริโภคดีขึ้น สำหรับทัศนคติต่อการโฆษณาสินค้า ชนิดของสินค้าและแนวคิดที่ใช้ลักษณะของเพื่อนในสื่อสิ่งพิมพ์จะมีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าของเด็กวัยรุ่น โดยที่เชื้อชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจและอายุจะมีอิทธิพลต่อการบริโภคของนักเรียน ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กันและมีอิทธิพลมากขึ้น เมื่อมีอายุเพิ่มขึ้น สำหรับระดับสติปัญญา ระดับชั้น สถานภาพทางสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีอิทธิพลต่อการซื้อของเด็ก แต่อายุจะมีผลต่อการแบ่งประเภทของอาหารและโฆษณาทางโทรทัศน์ที่กระทำซ้ำบ่อย ๆ จะมีอิทธิพลต่อเด็กในการซื้อผลิตภัณฑ์

จากสรุปรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยนี้อาจเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน อันจะเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป